

Sangria

6. Sayı - İlkbahar 2026

İÇİNDEKİLER

Önsöz 4

Bir Cesedin Mahkemesi: Kadavra Sinodu - Serra Çetinkaya 5

Edebiyat ile Yeni Bir Başlangıç Yapmak - Emine Ercan ile Bir Röportaj - Bahar Kaya 8

Sıfır Noktasındaki Kadına Ne Kadar Yakınlıktayız? - Sıla Erel 13

Beklenmedik Bir Temas, Bir Farkındalık - Emine Ercan 14

Yakıcı Soğuk - Gizem Ogan 15

Bir Gün - Feyzanur Tekiner 17

Hey Jude - Feyzanur Tekiner 20

Kıştan Bahara, Siyahtan Beyaza: Gri Kalmak - Nazlı Vayni 23

Ege'ye Doğru - Seda Erdem 25

Şarap Kadehi - Efe Küçüker 26

Bergüzar - Efe Küçüker 27

Ya Bensem - Efe Küçüker 28

Ömür - Alperen Tekiner 29

Umut - Alperen Tekiner 29

Mavi Yol - Alperen Tekiner 30

Rastlantı - Bahar Kaya 31

Emerald Fennell'in Wuthering Heights'ı - Hatice Darı 32

Beraber - İpek Kabalak 34

Moda and the City - Hatice Darı 35

Etli Jöle / Aspik Nedir? - Bahar Kaya 39

Önsöz

Biz, “Sangria” dergisini genç sanatçların kendilerini ifade etmeleri için bir platform oluşturmak amacıyla kurduk. Sanatın her alanından bahseden, yeni sanatçılara kulak veren, en önemlisi tamamıyla özgün ve bağımsız bu dergiyi yetenekli ekibimiz sayesinde bir araya getirdik. Henüz çok yeni ve sayıca küçük bir ekibiz ama her birimizin söyleyecekleri vardı, biz de herkese birkaç sayfa ayırmaya çalıştık. Yazarlarımızdan, çizerlerimize, “Sangria” ekibinin her bir üyesine sonsuz teşekkürlerimizi sunuyoruz, siz olmasaydınız içi boş birkaç sayfadan ibaret olurduk.

“Sangria İlkbahar 2026” sayımız, baharın gelişini müjdelerken siz değerli okurlarımızı yine birbirinden özel içeriklerle buluşturmayı amaçlıyor. Bu sayıda, her zamanki gibi özgün ve yaratıcı pek çok sanat eseri sizleri bekliyor. Dikkatinizi çekeceğini düşündüğümüz bir diğer nokta ise, bu sayıda önceki sayılara kıyasla çok daha fazla şiir bulunması. Görünüşe göre, baharın gelişi sevgili sanatçılarımızı da şairane bir ruh hâline bürüdü! Şiirlerin yanı sıra; incelemeler, röportajlar, öyküler ve çizimlerle zenginleşen bu sayıyı okurken keyif almanızı diliyoruz. Keyifli okumalar diliyor ve sizi biricik dergimiz ile baş başa bırakıyoruz.

Bahar Kaya & Hatice Darı

Bir Cesedin Mahkemesi: Kadavra Sinodu

Serra Çetinkaya

9. yüzyıl İtalya'sında politikanın soğuk ve sert rüzgarları esiyordu. Ülkede istikrarsızlık baş göstermiş, halk taht kavgaları ve kişisel çıkarlar arasında çalkalanıyordu. Neredeyse her sene yeni bir papa seçiliyor, seçilen papalar ise *şüpheli* şekillerde can veriyordu. 888 yılında üçüncü Charles'ın ölümüyle imparatorluk parçalanmış, politika Roma'da oldukça tehlikeli bir hal almıştı. Böyle bir dönemde papa olmanın hem yararları hem de zararları oldukça fazlaydı. Papalar kralın tacını giydirmekle görevli olup sembolik anlamda kralın görevini dini açıdan meşru kılıyorlardı. Böylesine sembolik ve önemli olan bu politik güç, bir nimet olmak yerine 9. yüzyıl İtalya'sında büyük bir cezaydı. Tarihçiler bu döneme *Saeculum Obscurum* yani Papalığın Karanlık Çağı ismini takmıştır. Öyle karanlık bir çağ ki, ölseniz bile politik bir hatadan doğan cezayı çekmek zorunda kalabilirdiniz, tıpkı Papa Formosus'un başına geldiği gibi.

Nicholas'ın destekçisi olarak yaşadığı dönemde çok güçlü düşmanlar edinmişti. Bu güçlü düşmanları, tabii ki onun peşini bırakmayacaklardı.

Formosus, 864 yılında Porto-Santa Rufina'da psikopos olmuştur. Başarılı ve kiliseye yakınlığıyla bilinen bu psikopos, papalığın bir temsilcisi olarak Bulgaristan'a elçi olarak gönderilmiştir. Oradaki başarılarından ötürü çokça sevilmiş ve saygı duyulmuş olan bu din adamının, Bulgaristan kralı Boris tarafından ülkesinde kalması istenmiştir. Boris bu isteğini papalığa iletmış ve Formosus'un Bulgaristan'a başpsikopos olarak atanmasını istemiştir. Ancak dönemin Papası birinci Nicholas bu isteği geri çevirmiştir çünkü o dönemde bir psikoposun aynı anda iki yerde çalışması yasaktı. 9. yüzyıl İtalya'sında yaşayan neredeyse her din adamı gibi, Formosus da politik hareketleriyle bilinmekteydi. Bu sebepten olsa gerek ki Papa I.

876 yılında Formosus, Papa VIII. John tarafından görevden alınmış ve aforoz edilmiştir. Hakkında yapılan suçlar ise azımsanmayacak kadar ciddidir: Bulgaristan'da psikopos olabilmek için Bulgaristan Kralı Boris ile iş birliği, Kral Charles'a ihanet, din adamlığını hırsırları için kullanma ve hatta bir *suikaste* bulaşma. Bu kadar ciddi suçlamalar altında kalan Formosus'un kötü günleri çok uzun sürmemiş, VIII. John'dan sonra gelen I. Marinus Formosus'un üstündeki suçları kaldırmış ve onu görevine iade etmiştir.

Bunca çalkalanmadan sonra, 891 yılında Formosus papalığa yükselmiştir. Ancak, bu makam sevinçle karşılanamayacak kadar zorlu görevler içermektedir. Formosus papa olur olmaz ilk zorlu göreviyle başbaşa kalmıştır: Kutsal Roma İmparatorluğu'nun kralını seçmek. Bu kadar önemli bir politik kararda Formosus'un önünde iki taraf vardır: Spoleto tarafından Lambert ve Karolenj tarafından Arnulf. İkisi de farklı siyasi tutumları temsil eden bu taraflardan, Formosus'un tercihi Arnulf'tan yana olmuştur. Bu tercih Spoleton tarafını o kadar kızdırmıştır ki Papa Formosus'un ölümü bile onların intikam alma arzusunu söndürememiştir. *Ne yazık ki, ölümden sonra bile Papa'yı rahat bırakmayacaklardır.* Bu tercihten kısa bir süre sonra Formosus hayata veda etmiştir. Ölümünün şüpheli olup olmadığı çokça üstüne durulmuş bir konu değildir, zira ölümünden sonra bedenine yapılanları konuşmak daha önemli olmuştur.

Papa Formosus'un ölümünden sonra, Spoletonlardan Lambert'in desteğiyle papalık makamına VI. Stephen gelmiştir. Kötü bir üne sahip bu din adamı, papalık tarihinin en karanlık olaylarından birisinde başrolü oynamıştır. Formosus'un ölümünden henüz bir sene dahi geçmemişken Papa Stephen, Formosus'u mahkemeye çıkarma kararı almıştır. Şu an ne kadar şaşırtıcı geliyorsa, o zamanın İtalya'sında da bir o kadar şaşırtıcı olan bu olay yaşanmıştır: *Formosus'un bedeni mezarından çıkarılmış, papalık kıyafetleri giydirilerek mahkeme salonuna cansız bedeni oturtulmuştur.* Papa Stephen, Formosus'u yalancı şahitlik, kilise hukukunu çiğneme ve illegal bir şekilde papa olmakla suçlamıştır. Kendisi savcı olarak katılıp suçlamaları bağırarak ve sinirle ölü adamın bedenine yönlendirirken, Formosus'un bedenini temsilen yanına genç bir diyakozu görevlendirmiş ve bu diyakoz kısık ve güçsüz sesle arada bir

Formosus'un adına konuşmuştur, onu savunmuştur. Bu sıradışı ve oldukça adil olmayan mahkemenin kazananı, tabii ki Papa Stephen olmuş ve Formosus'u tüm suçlamalardan sorumlu tutmuştur. Mahkemenin sonucu olarak yapılan şeyler ise bu grotesk olayı daha da akıl almaz bir hale sokmuştur. Papa Stephen, mahkeme bitiminde Formosus'un bedenindeki kilise kıyafetlerini çıkarttırmış, yerine eski püskü kıyafetler giydirmiştir. Daha sonra, insanları kutsamak için kullandığı üç parmağını kestirmiş ve eski Papa'nın bedenini Tiber Nehri'ne attırmıştır. Tiber Nehri'ne bir mahkumun bedeninin atılması, o dönem İtalya'sında garip bir şey değildir; aksine çok öncelerden, Antik Dönem'den kalma bir gelenektir. Ancak, bu ceza -bedenin nehre atılması- yalnızca ve yalnızca büyük suçlular için yapılan, çok nadir bir cezadır. Papa Stephen'in eski bir papanın bedenini böylece nehre atmış olması, halk arasında çok büyük sesler getirmiştir. Talih bu ya, Papa Formosus'un bedeninin nehre atıldığı gece, çok fazla yağmur yağmış ve nehir yükselmiştir. Bu olaydan sonra balıkçı teknesindeki bir grup insan Papa Formosus'un bedenini bulmuş ve onu düzgünce gömüp, saygı durmuşlardır. Bu olaydan sonra halkın en büyük nefret edilen insanlarından birisine dönüşen Papa Stephen, kendi makamında çok uzun süre duramamış; hapse atılmış ve orada da boğularak öldürülmüştür.

Tarihin tozlu sayfalarında tuhaf bir anekdot gibi görünen Kadavra Sinodu, gerçekte yalnızca garip bir Orta Çağ hadisesi değildir. Bu yargılama, iktidar hırsının ve sınırsız güç arzusunun ölümü dahi aşmaya kalkıştığı bir noktayı temsil eder. Burada beden artık bir insan değil, bir simgedir; üzerinde tahakküm kurulacak, mesaj verilecek ve rakipleri susturacak bir araçtır. Papa Formosus'un mezarından çıkarılan cesedi üzerinden yürütülen bu acımasız gösteri, kazananı olmayan bir politik savaşın sahnesine dönüşmüştür. Böylece 9. yüzyıl İtalya'sının siyasi çürümüşlüğü, ironik biçimde çürümekte olan bir beden aracılığıyla görünür hâle gelmiştir.

Kaynakça:

- Soth, Amelia. "The Cadaver Synod: Putting a Dead Pope on Trial." Jstor Daily, 7 Feb. 2019, daily.jstor.org/the-cadaver-synod-putting-a-dead-pope-on-trial/.
- "History of the Popes No. I." The Catholic Layman, vol. 3, no. 34, 1854, pp. 116-17. JSTOR, <http://www.jstor.org/stable/30065113>. Accessed 28 Feb. 2026.
- LEYSER, CONRAD. "Episcopal Office in the Italy of Liudprand of Cremona, c.890-c.970." The English Historical Review, vol. 125, no. 515, 2010, pp. 795-817. JSTOR, <http://www.jstor.org/stable/40784369>. Accessed 28 Feb. 2026.
- Moore, Michael Edward. "The Body of Pope Formosus" Millennium, vol. 9, no. 1, 2012, pp. 277-298. <https://doi.org/10.1515/mjb.2012.9.1.277>

Edebiyat ile Yeni Bir Başlangıç Yapmak

Emine Ercan ile Bir Röportaj

Bahar Kaya

Bu yazımızda sizleri sevgili yazar Emine Ercan ile tanıştıracacağız! Kendisi yazarlığa çocuk edebiyatı ile giriş yapmış yetenekli bir kalem. Fakat hikayesi en az eserleri kadar ilgi çekici. Edebiyata olan ilgisi geçmişe dayansa da eğitiminin edebiyat ile bir bağlantısı yok, o emekli bir bankacı. Bankacılıktan yazarlığa geçişi bizler için çok ilham vericiydi. Yazarın tutkusu ve bitmek bilmeyen enerjisi, hayallerimize ulaşan yolda en büyük engeli çoğu zaman kendimizin yarattığını bizlere fark ettirdi. Lafı daha da uzatmadan sizleri Emine Ercan ile tanışmanız için röportajımız ile başa bırakıyoruz.

1) Bankacılıktan sonra yazarlık hayatınıza emeklilikle mi girdi, yoksa hep yazıyor muydunuz?

Eğitiminizin yazarlıkla alakalı olmaması ne gibi durumlar yaratıyor?

Aslında yazmak, hayatıma bir anda giren bir şey değil. Emekli olmadan çok önce, içimde hep çocuklarla ilgili bir alanda bir şey üretme isteği vardı. Başlangıçta bunun yazmak olup olmadığını bilmiyordum, sadece çocuklarla bağ kurabileceğim bir alan arıyordum. Zamanla bu arayış yazıya dönüştü ve emeklilikle birlikte daha görünür hale geldi. Bu yüzden yazarlığı yeni bir meslekten çok, bilinçli bir yön değişikliği olarak görüyorum.

Akademik olarak edebiyat eğitimi almadım, farklı bir alanda eğitim gördüm ve uzun yıllar o alanda çalıştım. Bu durum başlangıçta bazı zorluklar yarattı. Yazmayı teknik anlamda yeniden öğrenmem gerekti, bu yüzden çeşitli eğitimler aldım. Ama asıl zorlayıcı olan, özellikle okullarla iletişime geçtiğimde karşıma çıkan “Öğretmen misiniz?” sorusu oldu. Bu bir ön yargı oluşturabiliyor. Yine de kitaplarımı ve yaptığım etkinlikleri gördüklerinde bu ön yargının çoğu zaman ortadan kalktığını söyleyebilirim.

Diğer yandan, farklı bir meslekten geliyor olmak benim için bir eksiden çok artıya dönüştü. Bu geçmiş, çocuklara bakışımı daha gerçekçi ve daha sahici kılıyor. Çocuk edebiyatında hâlâ öğrenmeye devam ediyorum; okuyarak, araştırarak ve çocuklarla temas kurarak kendimi geliştirmeyi sürdürüyorum.

2) Çocuk edebiyatını seçmenizde özel bir sebep var mı?

Çocuk edebiyatını seçmemin temelinde, çocuklara bir şey öğretmekten çok onları anlama isteği yatıyor. Yazarken amacım didaktik bir dil kurmak ya da yukarıdan konuşmak değil; çocukların dünyasına yaklaşmak, onların bakış açısını kavramak ve o yolculukta onlara eşlik edebilmek. Bu yüzden metinlerimde “iyi çocuk ol” gibi doğrudan mesajlar vermekten özellikle kaçınıyorum. Benim için önemli olan, çocuğu düzeltmek değil, onu anlamak.

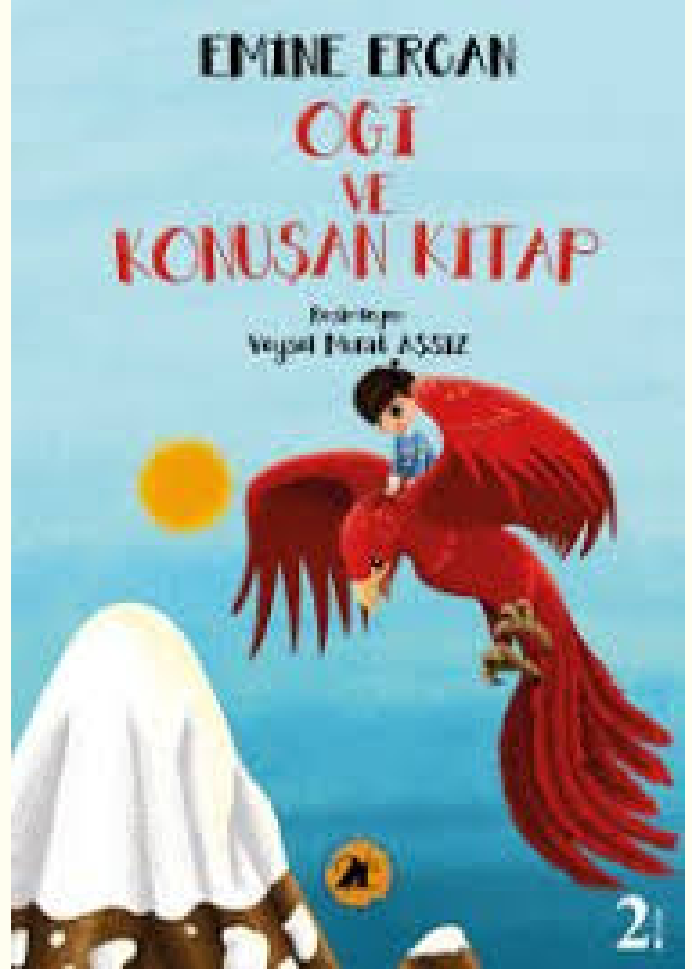
Çocukları seçmemin bir diğer nedeni ise toplumsal bilincin kalıcı olarak çocuklukta oluştuğuna inanmam. Okumayı seven ve sorgulayan bir çocuk, ileride daha duyarlı ve farkındalığı yüksek bir yetişkine dönüşür. Ancak burada asıl mesele sadece okumak değil; okunanı sorgulamak, üzerine düşünmek. Ben de kitaplarımda çocuklara bu alanı açmaya çalışıyorum.

Yazdığım kitaplarda yaş gruplarının zamanla farklılaşmasının sebebi de bu arayışla ilgili. İlk kitabım Ogi ile Konuşan Kitap ile çocukla birlikte daha çok dış dünyayı keşfetmeye odaklandım. Ancak süreç içinde fark ettim ki farkındalık çok daha erken yaşlarda başlıyor. Bu nedenle sonraki kitaplarımda, özellikle *Miyavlamayı Unutan Kedi* ve *Kızıl Panda Bambu* ile çocuğun iç dünyasına yöneldim.

3) Kitaplarınızdan biraz bahseder misiniz? Vermek istediğiniz değerler, seçtiğiniz konu ve karakterler hakkında bilgi verebilir misiniz?

Kitap yazma sürecim, aslında çok güçlü bir farkındalık ihtiyacıyla başladı. Emekli

olduktan sonra yazmak istiyordum ama ne yazacağımı, nereden başlayacağımı bilmiyordum. Bu süreçte ülkemizde yaşanan orman yangınları beni çok etkiledi. Olanları sadece izleyen ve üzülen biri olmak istemedim, bir katkıda bulunma ihtiyacı hissettim. Ancak bu katkının geçici değil, kalıcı olması gerektiğini düşündüm.

Bir sorun ortaya çıktıktan sonra çözüm üretmek elbette önemli, ama asıl kıymetli olan o sorunu henüz ortaya çıkmadan fark edebilmek ve önleyebilmek. Bunun da çocuklukta gelişen bir bilinç olduğunu düşünüyorum. Bu yüzden yazdığım ilk kitap olan *Ogi ile Konuşan Kitap*, bu düşüncenin bir sonucu olarak ortaya çıktı. Kitapta doğrudan orman yangınlarını anlatmıyorum; bunun yerine çocukla birlikte dış dünyayı keşfeden, doğayla bağ kuran bir hikâyeye kuruyorum. Amacım, çocuğun doğaya karşı bir farkındalık

geliştirmesi ve düşünmeye yönelmesi. Örneğin kitapta bir sincabın yiyeceklerini toprağa gömmesinden bahsediyorum. İlk bakışta bu davranışın nedeni açıktır, sonradan yemek için. Ancak çocuklara “Başka bir sebebi olabilir mi?” diye sorduğumda, gömülen yiyeceklerin aynı zamanda birer tohum görevi gördüğünü fark edebiliyorlar. Bu da benim önemlediğim bir şey: çocuğun metnin dışına çıkıp düşünmesi.

Zamanla fark ettim ki bu farkındalık yolculuğu aslında daha küçük yaşlarda başlıyor. Bu nedenle sonraki kitaplarımda daha küçük yaş gruplarına yöneldim. *Miyavlamayı Unutan Kedi* adlı kitabımda, korku nedeniyle sesini kaybeden bir karakter üzerinden ilerledim. Burada temel mesele, çocuğun kendini ifade edememe hali ve doğru destekle yeniden güç bulabilmesi. Aynı zamanda arkadaşlık ve dayanışma da hikâyenin merkezinde yer alıyor. Amacım, çocuğa yalnız olmadığını hissettirmek ve iç dünyasına bir alan açmak.

Kızıl Panda Bambu ise çocukların duygularıyla kurduğu ilişkiye odaklanıyor.

Çocuklardan çoğu zaman sadece “iyi” olmaları beklenir; oysa öfke, yaramazlık, korku gibi duygular da onlara aittir. Bu kitapta; iyi ve kötü gibi keskin ayrımlar yerine, duygular arasında bir denge kurma fikrini ele alıyorum. Yaramazlık yapan bir çocuğun kötü olmadığını, önemli olanın seçimler olduğunu anlatmaya çalışıyorum. Çünkü bana göre iyi olmak, hiç kötü hissetmemek değil; o duyguların farkında olup doğruyu seçebilmektir.

Genel olarak kitaplarımda doğrudan mesaj vermeye çalışmıyorum. Hikâye doğru kurulduğunda, mesajın zaten kendiliğinden ortaya çıktığına inanıyorum. Bu yüzden bazı şeyleri bilinçli olarak açık bırakıyorum. Çocukların okuduklarını sorgulamalarını, kendi anlamlarını üretmelerini ve metnin ötesine geçmelerini önemsiyorum.

Özellikle anaokulu kitaplarımda DBE onayı olmasına özen gösterdim. Davranış Bilimleri Enstitüsü (DBE) Türkiye’de köklü bir aile araştırma kurumu. Kitabı ve metni inceliyorlar, resimlere bakıyorlar, çocuğu olumsuz etkileyecek bir ifade ya da görsel var mı diye değerlendiriyorlar. Ben bunu özellikle

tercih ettim. Çünkü küçük yaş grubuna hitap ederken, istemeden de olsa çocuğun zihnine yanlış bir mesaj göndermek istemiyorum. Tek bir kelime ya da bir çizimdeki küçük bir detay bile çocuk üzerinde farklı bir etki yaratabiliyor.

4) Çocuk edebiyatı dışında yetişkinlere yönelik çalışmalar yapmayı düşünüyor musunuz?

Evet aslında düşünüyorum. Bir çalışmam daha var, o biraz daha ortaokul-lise düzeyinde bir eser. İleride elbette yetişkinlere de yazmak istiyorum. Ama bu çocuk kitaplarını yazmayacağım anlamına gelmiyor, mutlaka devam edeceğim. Yetişkinlere yönelik çalışmalara başlamak için biraz daha zamana ihtiyacım olduğunu düşünüyorum.

5) Günümüz çocuk edebiyatını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Çok güzel eserler var. Hem yabancı hem de Türk birçok eseri okudum ve esinlendiklerim, çok beğendiklerim var.

Çocuk ile yukarıdan konuşan, çocuğu belli bir doğruya zorlayan eserlerden hoşlanmıyorum. Direkt belli bir mesaja yoğunlaşan değil de çocuğun iç dünyasına yönelen eserleri daha çok beğeniyorum.

6) Sanırım kitap gelirlerini ihtiyaç sahibi çocuklara destek olmak için kullanıyorsunuz, bu tam olarak nasıl bir süreç ve fikir size nereden geldi?

Aslında bu benim örtülü tuttuğum bir konu. Çünkü bunun görünür olmasından ziyade sürdürülebilir olmasını diliyorum. Şimdi ben çocuk kitabı yazıp ne yapıyorum? Çocuklarla bir bağ kurmak, onlarla eğlenmek istiyorum ve bunu başardığımda çok mutlu oluyorum. Ama bunun gelirini de yine ihtiyacı olan, dezavantajlı çocuklara; sadece çocuklara değil, sokak hayvanlarına da geri vermeye çalışıyorum.

Çünkü zaten en başta amaçladığım şey buydu. Kitap yazacağım, ama sadece yazıp bırakmak istemedim. Kitap yazıyorum, çocuklarla eğleniyorum ve bunu tekrar ihtiyacı olan çocuklara ve sokak hayvanlarına aktarıyorum. Bunu çok paylaşmıyorum, okullara gittiğimde de söylemiyorum. Bunu söylediğimde antipatik olursam sürdürememekten korkuyorum. Yanlış anlaşılabilir diye. Belki biraz daha ileride paylaşmak konusunda daha rahat olurum.

7) Yazarlık kariyerinizde sizi etkileyen bir an oldu mu? Özellikle aldığınız geri dönüşlerden paylaşabileceğiniz bir hikaye var mı?

Aldığım geri dönüşler genelde sade ve çok dürüst oluyor. Çocuklar hikâyeyi sevip sevmediklerini saklamıyorlar. Kimi

zaman çizdikleri resimleri ve yazdıkları metinleri gönderiyorlar, bu benim için en gerçek geri bildirim. Okullarda kurulan o kısa ama saf temaslar benim için çok kıymetli. Velilerden gelen geri dönüşler de hikâyenin evde karşılık bulduğunu gösteriyor.

Aileler genelde kitapların didaktik olmamasını seviyor. Öğretmenler ise çocuklarla sohbet başlatan metinler olmasını değerli buluyor.

8) Kitaplarınıza nasıl ulaşabiliriz, minik okuyucularınızla bu kitapları nasıl buluşturuyorsunuz?

Ben kitaplarımı okullara gittiğimde götürüyorum ama *online* mecralardan da rahatlıkla ulaşabilirsiniz.

9) Yazmak isteyen ama geç kaldım diye düşünenlere ne söylemek istersiniz?

Yazmak için hiçbir zaman geç değil. Demek bir cesarettir. Olmadığında da bu bir başarısızlık değildir, denemiş olmak bile başlı başına bir başarıdır. Hiç denememek ise, sonucu bilmeden en baştan vazgeçmektir. O yüzden ertelemelerini, hemen yazmaya başlamalarını söylemek isterim.

Bu etkileyici röportajdan sonra eminim ki siz değerli okuyucularımız da en az bizler kadar ilhamla dolmuşsunuzdur. Bu tutkuyu hedeflerinize aktarmanızı ve hemen işe koyulmanızı tavsiye ediyoruz, yazarın da dediği gibi hiçbir zaman başlamak için geç değil.

Sevgili yazar Emine Ercan'a da bizlerle röportaj yapmayı kabul ettiği ve zamanını ayırdığı için teşekkürlerimizi iletiyoruz. Kendisi aynı zamanda bu sayıda yayımlamamız için bir eserini bizlerle paylaştı, onu da okumadan geçmemenizi şiddetle tavsiye ediyoruz!

Sıfır Noktasındaki Kadına Ne Kadar Yakınlıktayız?

Sıla Erel

Mısırlı feminist, aktivist ve psikiyatrist olan Nevâl es-Sa'adâvî'nin 1984 yılında yayımlanan *Sıfır Noktasındaki Kadın* başlıklı kitabında seks işçisi olan Firdevs'e sıfır noktasından nasıl bakamayacağımızı fakat bu karaktere sıfır noktasına en yakın noktadan nasıl yaklaşabileceğimizi hiç düşündünüz mü? Öncelikle belirtmeliyim ki Firdevs'in hikayesi hayali bir ürün değildir. Nevâl es-Sa'adâvî bizzat kendisi bu kitabında geçen olayları, Firdevs idama mahkûm edilmeden önce Mısır'daki Kanatır Cezaevi'ndeki son görüşmesinden öğrendikleriyle yazmıştır. Firdevs idamına kadar olan yıllar boyunca, belki de bizim sıcak yataklarımızda kahvelerimizi içerken, arka planda Blonde Redhead - "Misery is a Butterfly" çalarken konuşmaya dilimizin varmayacağı ya da varmasını istemeyeceğimiz kadar zor deneyimler yaşamış olan bir kadındır. Küçüklüğünde aile içindeki şiddeti, amcası tarafından sistematik tacizi, yabancılar tarafından tecavüzü, yaşlı bir adamla iğrenç bir evliliği, statü için satılan bir aşkı, seks işçiliğini ve seks işçiliği yaparken kendi emeği ile kazandığı parayı sömürmeye kalkan bir erkeğin hayatına kendi elleriyle son vermeyi deneyimlemiş olan bir kadının hikayesini okurken belki de sıcak kahvemizi beş dakikalığına masamızın

New African. (2016, 30 Haziran). Nawal El Saadawi: "My identity is not fixed" [Fotoğraf]. <https://newafricanmagazine.com/regions/north-africa/nawal-el-saadawi-identity-not-fixed/>

Nawal El Saadawi Woman at Point Zero

üzerine koyup sıfır noktasının varlığını sorgulamamız gerekir. Çünkü bazılarımız sıfır noktasını Firdevs'e yakın şekilde deneyimlerken, bazılarımızın etnik kökeni, sınıfı ve kimliğine göre sıfır noktasına uzaklığı değişir. Dolayısıyla Firdevs'e sıfır noktasından bakmak imkânsız bir istektir. Tam bu noktada tüm gerçekliği ile önümüzde olan sıfır noktasının varlığını sorgulamak gerekir. Ancak Firdevs'e yakınlaşmak ve sıfır noktasını fark etmek; sıfır noktasını oluşturan ataerkil sistemin tüm mesleklere, filozoflara, şiirlere, romanlara, politikalara, emeğe, etik değerlere, ahlaka ve bedene nasıl kök saldığını anlamayı gerektirir. İşte kitaptan sıfır noktasının en belirgin varlığını hissettiren Firdevs'in sözleri: "Ben fahişe değilim. Ama çocukluğumdan beri babam, amcam, kocam, hepsi bana bir fahişe olarak büyümeyi öğrettiler."

Kaynakça:

El Saadawi, N. (2019). Sıfır noktasındaki kadın (S. Budak, Çev.). Metis Yayınları. (Orijinal eserin yayım tarihi 1975). p.66

*Bazen tek bir an, insanın hem bakışını hem de hayatını değiştirebilir.
Bu yazı, kurgudan değil, yaşanmış bir olayın bıraktığı izden doğmuştur.*

Beklenmedik Bir Temas, Bir Farkındalık

Emine Ercan

Genç bir kız, sokakta yaşayan köpeklerin ihtiyaçlarını elinden geldiğince karşılamaya çalışırdı. Onlarla vakit geçirir, beslenmelerine destek olur, hastalandıklarında veterinerine götürürdü. Aralarında görünmez ama güçlü bir bağ vardı. Onlar onun için yalnızca sokak hayvanı değil, birer dosttu.

Beyaz tüyleriyle dikkat çeken, zaman zaman ürkek davranan bir köpek son günlerde farklı bir tavır sergilemeye başlamıştı. Kızın yanına geliyor, göğsünü kokluyor, patisiyle hafifçe dokunuyor ve huzursuzca havlıyordu. Genç kız bu davranışı anlamlandıramıyordu.

Bir gün köpek yine yanına geldi ve bu kez daha sert bir temasla göğsüne dokundu. Kız dengesini kaybedip yere düştü. O anı zihninden atamadı.

Ertesi gün göğsünde hafif bir ağrı hissetti. Belki önemsemeyecekti. Ancak köpeğin son zamanlardaki ısrarcı davranışı aklına gelince doktora gitmeye karar verdi. Yapılan tetkikler sonucunda erken evrede meme kanseri teşhisi kondu. Şok edici, ama umut vericiydi. Hastalık erken fark edilmişti.

Bilimsel araştırmalar, bazı köpeklerin koku yoluyla insanlardaki hastalık belirtilerini ayırt edebildiğini gösteriyor. Bu olayın kesin bir açıklaması olmayabilir. Belki güçlü bir sezgi, belki tesadüf, belki de dikkatli bir temas; ama sonuç değişmedi, bir farkındalık doğmuştu.

Genç kız için bu olay bir mucize değil, bir uyarıydı. Hayat bazen insanı durdurmak için beklenmedik bir zamanı seçebiliyor.

Bu yaşanmış olay iki şeyi açıkça gösteriyor:

Merhametle kurulan bağlar sandığımızdan daha derin olabilir. Bedenimizin verdiği küçük sinyaller ise asla ertelenmemelidir. Çünkü erken teşhis hayat kurtarır.

Farkındalık bazen hiç beklemediğimiz bir yolu seçer.

Yakıcı Soğuk

Gizem Ogan

Güneşin güçsüz ışığıyla açmıştım gözlerimi soğuk odamda. Duyduğum tek şey buğulu pencereye çarpan yağmur damlalarının sesiydi. Zihnim henüz kış uykusundan uyanamamıştı. Farkında olmanın yükünü kaldıramayıp karanlığa gömülmüştü. Kendini bu derin çukurdan kurtaracak kuvveti yoktu. Yorgun gözlerimden akan yaşlar canımı acıtıyordu, buz tutmuşlardı artık. Kar yağmıştı, kapatmıştı tüm çıkış yollarını. Hiç ses yoktu etrafta kendi ıssız sesimden başka. Kırılgan insan ruhu uzaklaşmıştı hem kendinden hem de yılgın doğadan. Dondurucu soğuk herkesi evine hapsetmişti, yapayalnız bırakmıştı beni bu keskin havada. Ruhum bedenime sığmıyordu, canım acıyordu artık. Buz sarkıtları gibi dimdik ayakta duran ve güçsüz kalbimi delip geçen düşünceleri ben üretiyordum olamazdım. Onlar doğanın bir parçasıydı; güçlü ve soğuk. Soğuktan güç alarak ele geçirmişlerdi tüm benliğimi, saklanıyordum bu soğuk yalanın arkasında. Zihnimde fırtınalar kopuyordu, yüreğimde şimşekler çakarken. Dışarıdaki yağmur gözlerimden yağıyordu. Ellerim buz kesmişti, hissizleşmişti artık. Sonsuza dek kaybolmadan karanlık ve ıssız bu mağarada, yolumu kaybetmeden bu kar fırtınasında ısınmanın bir yolunu bulmalıydım bir an önce.

Odam aydınlıktı bu sefer uyandığımda. Tenimi gıdıklıyordu hissettiğim hassas sıcaklık. Isık çalan rüzgâr değil, yavru kuşlar uyandırmıştı beni. Güneşin incecik hüzmeleri kışın karanlığını aydınlatıyordu yavaş yavaş. Zihnim dar ve soğuk kabuğunu kırabilmiş, yürümeye başlamıştı topallayarak. Soğuğun söndürdükleri güneşin ilk ışıklarıyla eski gücüne tekrar bürünüyordu. Gri bulutlar çekilmişti hem gökyüzünden hem zihnimden. Kasvetli yüreğimin yüzü asık değildi artık. Serin sular güçsüz bedenimi üşütmek yerine ferahlatıyordu ruhumu. Karın sessizliği bozuluyordu kuşların yeni doğan cıvıltılarıyla. Güvendeydim. Donmuş ruhumun buzu çözülüyordu. Etraftaki insanların sesiyle dolmuştu bu sefer zihnim. Kendi sesim dışında bir ses duyuyordum; benimki kadar sert, acımasız ve suçlayıcı olmayan. Onun gözlerinin içi parlıyordu benimkiler açık durmak için bile kendini zor tutarken. Kaskatı kesilmiş yüreğim yumuşuyordu onun yakıcı gücü karşısında. Buz sarkıtları sıcağa, soğuk zihnimse sıcak ruhuma yenik düşmüştü. Yenilmiştim ama kazandığımı düşünmüştüm çünkü artık yanımda içimi ısıtan bir güç vardı ama sadece bir süreliğine...

Beni ısıttığını sandığım o güç beni yakıyormuş meğerse. Soğukta büyüyen ruhum için bahar bir yeniden doğuş değil, bir sınavdı aslında kendimi tanımam için. Herkesin sevdiği güneş bana fazla geliyordu. Aydınlık gözlerimi kamaştırıyordu, karanlığa muhtaçtım. Isınmayı bilmeyen bir bedeni yakar güneş ısıtmak yerine. Sıcak nefesimi daraltıyordu, soğuk ruhumu açarken. Yakıcı soğukmuş beni ben yapan. Alışmıştım çünkü soğuğa. Sıcak güneş gibi tenimi yakmıyordu ama içimdeki, beni canlı tutan cılız mumları yakmamı sağlıyordu bu soğuk. Hayatta kalma çabasıydı soğuk benim için. Ellerimi ovuşturup canlı tutuyordum bedenimi. Buna mecbur bırakıyordu beni ama benim çabam gereksizdi dondurucu sıcakta. Başkalarının enerjisi vardı mecbur kalmadan yaşamaya ama ben mecbur kalmalıydım yaşamak için. Hareketsiz bırakan, çaba gerektirmeyen dondurucu sığağa değil hayata tutunmam için canımı acıtan, beni karları temizlemek zorunda bırakan yakıcı soğuğa ihtiyacım vardı. Donup kalmış bir ruhla düşünemezdim. Yansa da ellerim soğuktan yazabiliyordum bu satırları canım acımadan. Kül olmuştu yüreğim ama sızlamaya devam ediyordu acı acı.

İhtiyacım yokmuş demek ki ısınmaya, aydınlığa.
Yıldızların ışığı da yetermiş yolumu aydınlatmaya,
Soğuk ateşin de gücü varmış beni ısıtmaya.

Bir Gün

Feyzanur Tekiner

(Exes & Jome'a ait olan "One Day" isimli şarkının müzik ve sözlerinin ilhamı ile yazılmıştır)

Günaydın hayalim,

Sana geçmişinden yazıyorum. Normalde gelecekte gelen birinin sana haber göndermesini beklersin değil mi? Fakat bu sefer tam tersi, sana yıllar öncesinden yazıyorum çünkü bu satırları okuduğunda dudaklarında oluşacak gülümsemeyi hayal edebiliyorum. Yazıyorum çünkü biliyorum, geleceğimi nasıl süsleyeceğimi ve yüreğimde açacak papatyaları biliyorum. Sen de biliyorsun, yollarımızın nasıl birleşeceğini. Zaman tuhaf bir şey, bize neler getireceğini asla bilemiyoruz. Bu akşam, sana beni getiren zamanı düşünüyorum. Getirecek zamanı demeliyim belki de.

Yaşlandığımız zaman, yaşlanmaktan kastımın ne olduğunu biliyorsun, seni ilk gördüğüm günü hatırlayacağım. Ellerindeki turuncu, kırmızı ve siyah rengindeki boya lekelerini, donuk ama meraklı bir şekilde önündeki tuvale bakılı kalmanı, her yerde fırçaların ve boya lekelerinin ve yarım kalmış resimlerin olduğu dağınık odada sessizce oturmanı hatırlayacağım. Altın gibi parlayan saçlarını, yalnızca çizim yaparken giyindiğin beyaz gömleği... Seni pencereden gizlice izlediğim hiç çıkmayacak aklımdan, ilhamımı sende bulduğumu unutmayacağım asla. Açık kapıdan beni duyabileceğini adım gibi bilerek mırıldandığım melodinin içindeki solmuş alevi canlandırdığını da; bana kaşların çatık, sanki karşında duran kişiyi anlamlandıramıyormuşsun gibi bakmanı da unutmayacağım. Kıvrılan dudaklarının yüzünde oluşturduğu şekli, başını hafifçe sola eğip ne kadar hoş bir sesim olduğunu söylemeni...

Saat yedi suları, sabahın erken saatlerinde güneş güzel bir sıcaklık yayıyor sırtıma. Dün akşam seni resim sergisinde kendi resmini incelerken gördüm. Emin değildin hiçbir şeyden, fırça darbelerinin beyaz zeminlerde bıraktığı izlerden hiçbir zaman emin olmadın. Ama huzurlu hissediyorsan senin için biterdi her şey, içindeki ışığı takip ederdin her zaman ve ondan ötesi yoktu. Kural tanımazdın, o kadar pürüzsüz yaşıyordun ki hayatı; zihninin bu kadar temiz olmasını kıskanırdım. Büyük, dikdörtgen resim kızıl bir ayı tasvir ediyordu. Işık hüzmelerinin dolunaydan dikdörtgen tuvalin köşelerine doğru yayılmasına son anda karar vermiştin ve gök maviydi. Senin gibi insanlar var olanı güzelleştirmek için vardı, yok olanı varmışçasına anlatmak için değil. Bu yüzden içinesinmiyordu bir türlü, fakat bu gerçekten sen de habersizdin; o resim senin doğana aykırıydı. Dakikalar sonra başını hafifçe eğerek elveda dedin... O sırada yavaş adımlarla yanına gelip "Güneşli bir ay." dediğimde bana gülümsedin, "İlk defa güneş ve ayın tutulması karanlık olmasın istedim."

“Değildir aslında, başka bir taraftan bakmak gerekiyor sadece.” dedim ve sen düşüncelere dalarak ayrıldın yanımdan. Ve ben her şeyi tekrar aklımda yaşadığım bu sabahta göl kenarında oturmuş bu satırları yazıyorum. Sana geleceğini itinayla belirttiğim günleri diliyorum. Gece dizlerimde uyurken sana usulca şarkı söylediğimi, soğuk havalarda sana sığınarak ısındığımı, sen ruhunun özgürlüğüyle resim çizerken piyanonun tuşlarına vuran parmaklarımın sana eşlik ettiğini, elimi kalbine götürüp bana zihninin saklı kapılarını araladığını ve tatlı melodilerin içinde beyaz duvarlı bir odada sakince dans ettiğimizi düşünüyorum. Ve bunların yalnızca düşlerden ibaret olmayacağını umuyorum çünkü bilirsin... Burası hiç soğuk olmadı. Ya da sen bana hiç kalbini açmadın. Ama... Dediğim gibi, biliyorum. Bir gün, elbet bir gün olacak.

Zamanın geçeceğini, elimi tutacağını ve beni ayın kızıl, göğün mavi, okyanusun siyah ve güneşin gri olduğu bir diyara sürükleyeceğini biliyorum. Hatta... Her ne kadar o soğuk diyara gitsek de hep burada takılı kalacağımızı biliyorum. Çünkü kalbinin derinliklerinde yatan sıcaklığın buraya ait olduğundan eminim. Bizim, buraya ait olduğumuzdan eminim. Bu ne kadar güzel bir his biliyor musun? Olmam gereken yerdeyim ve o gün geldiğinde senin yanında kalacağım. O gün gelecek ve bu gölün kenarında el ele yürüyüp kuğuların asaletini resmetmeni bekleyeceğiz. Ben şarkı söylerken, etrafımızdaki insanların bize gülerek bakmalarını izleyeceğiz. Onlara huzur verdiğimizizin bilincinde olarak, kendi mutluluğumuza tutunarak yaşayacağız.

Biz, her zaman seni resim odasında gördüğüm anda takılı kalacağız sanırım. Gözlerimizin ilk kez birbiriyle buluştuğu o ana hapsolacak ruhlarımız ve ne geçmiş ne de gelecek var olacak. Zamanın anlamı bizim için bambaşka olacak. Biliyorum, hayalim; birbirimizi ölesiye seveceğimizi ve sakinlik içinde bu dünyadan birlikte göçüp gideceğimizi biliyorum.

Gelecek bize o günleri getirene kadar, lütfen; biraz daha bekle...

*Stay exactly as you are
In my shirt dancing around the room
Please stay exactly as you are
The way you smile and greet the rising moon
And you told me my voice was sweet like a kiss
And I said, when I lose it what will you do
I don't know what the point of anything is
But I hope I can spend my time next to you
Maybe when we're older you will say
Let's move to somewhere colder and we'll stay
'Round the corner from your parents' house at the lake
And we'll take care of them as they age
It'll be us one day
It'll be us one day
Do you remember at the start
Writing backwards on the window pane
I think I'm partial to your heart
Scream I love you on a busy train
I got your head, you got my shoulder
You take the lead, I'll follow you around
You always have someone to hold you
We'll figure this out*

Hey Jude

Feyzanur Tekiner

(The Beatles'in "Hey Jude" isimli şarkısı eşliğinde, müzik ve şarkı sözlerinin ilhamıyla yazılmıştır)

Kar fırtınasının Edinburgh sokaklarını sarmaladığı bir gündü, güneş batmak üzereydi ve güneşin kızıllığı gökyüzünün bulutlarını renklendiriyordu. Alev alev yanan bulutlar içlerinde gizledikleri hüznü kusmak ister gibiydiler. Sense başına geleceklerden habersiz, semayı izleyerek yürüyor olmalıydın. Antikacıların dizili olduğu bir sokağın köşesindeki dükkâna girdiğinde ben içeride rafları temizlemekle uğraşıyordum. Kasvetli bir gündü, kaç gündür süren fırtına ilk defa sakinliğe ermiş olsa da sis ruhumuzu karartmak istercesine yeryüzüne inmişti. Kapıdan içeriye adımını attığında, puslu havanın sessizliğini dinleyerek köşeyi dönüşünü canlandırdım aklımda. Kutu kadar bir yerdi. The Beatles'ın plağı dönüp duruyor, mutfakta demlenen kahvenin kokusu gittikçe yayılıyordu. Ahşap kapının aralandığını sırtıma vuran soğukla anladım. Sakince karşında duran sobaya gidip ellerini usulca yanan alevlere uzattın, kömür saçlarına kar düşmüştü ve titriyordun. Tek ihtiyacın ısınmaktı o an. Sonra bir tebessüm kapladı yüzünü, sonradan bunun soba üstündeki kahve çekirdeklerinin kokusundan dolayı olduğunu öğrenecektim. Uzun siyah paltonun uçları ıslanmıştı, ayağındaki kahverengi botlarını silmeyi unutmuşsun, yeri ıslattığını görünce suçlu hissettin kendini. Sana önemli olmadığını söylememe rağmen özür dilemeye devam edişin beni gülümsetti. Boynuna doladığın açık renkli, uçları püsküllü atkın, omzunda asılı bez çantan... Seni ilk gördüğümdeki hissi nasıl tarif edebilirim bilmiyorum. Hiç beklemediğim bir anda geldin, oysa temizliği bitirip odama çekilmenin hayalini çoktan kurmaya başlamıştım. Aniden başını kaldırıp bana baktın, ben sağ elimde tuttuğum kitap ve sol elimdeki toz beziyle donup kalmış bir halde çoktan seni izliyordum. Gülümse-din, hayatımda gördüğüm en sıcak gülümsemeydi. Gamzelerinde oluşan çukurda güneş parlıyordu ve sen ay kadar güzeldin, varlığın bile huzurun başka bir boyutu-ydu. Abartıyorsun diyecek, kızacaksın; ama o gün yüreğimin derinlerinde hissettiğim duygular bana böyle fısıldıyor sevgilim.

"Sizin için ne yapabilirim, efendim?" diye sordum, sesimin titrememesine ve dik durmaya özen göstermiştim. İçimden geçen saçlarımı düzeltme dürtüsünü bastırmak zordu, o an karşında güzel gözükebilmek için her şeyi yapmaya hazırdım ama umursamıyormuş gibi kitabın cildini hafifçe silmeye devam ettim. Pek müşterimizin olmadığı bir dönemdi, zaten insanlar hayati ihtiyaçlarını gidermekle uğraşırken buraların yolunu unutmuştu, yadırgamıyordum.

"Sizi daha önce burada görmemiştim." dedin, sesin şu ana kadar duyduğum en güzel melodiydi. Sobanın arka tarafındaki iki küçük masanın solundaki sandalyeyi çekip oturdun. Antikacının sahibi Yaşlı Thomas'ın misafirlerine ayırdığı bir köşeydi, gelenlerle saatlerce sohbet eder ve kalan işleri de çıraklarına bırakırdı.

Zaten görmüş geçirmiş bir adamdı, ticari bir amaç gütmüyordu. Burası daha çok kendisinin ve sanatsever dostlarının huzur bulduğu küçük bir dünyaydı. Müşterilerine “dostum” diye hitap ederdi, senin de düzenli müşterilerinden biri olup olmadığını merak etmiştim. Her ne kadar ben geleli bir ay olmuş ve kasabadakiler çoktan alışmış olsa da senin gibi birini hatırlayacağımdan emindim, daha önce gelmemiştin. Keşke görseydim seni, keşke daha önce tanışaydım.

“Yaklaşık bir ay önce geldim efendim, Thomas’ın yeğeniyim. Kendisi bir yere kadar gitti, onun için geldiyseniz...” Konuşamıyordum, kelimeler birbirine karışıyordu heyecandan. Saçmaladığımı da düşünüyordum. Kekeliyordum da büyük ihtimalle. Ama senin heyecanından hiçbir şey eksiltmedi bu.

“Yok yok, az önce onu Jeremy’nin dükkânında gördüm. Vaktinde bahsetmişti bir yeğeni olduğundan, Jude ben; memnun oldum.” Güldün, içten bir kahkahayla hem de. Yeni gelmemiştin, yeni olan ve seni tanımayan bendim. Demek ki amcam seni tanıyordu ve benden bahsetmişti, hakkımda neler bildiğini merak ediyordum. Güzel şeyler olduğunu ummaktan başka çarem yoktu.

“Aslında daha dün geldim, uğramayı da düşünmüyordum ama...” Heyecanla boynundaki atkıyı çıkardın, ısındığına göre asıl gelme amacına geçebilirdik. “Yeni bir plak geldiğinden bahsetti, sanırım geçen hafta gelmiş. Senin için sakladım dedi ama başka bir şey söylemedi.” Gözlerinin içi öyle parlıyordu ki... Bu zamana kadar kaç tane adamı o parıltıyı düşünmekten uykusuz bıraktığını merak ettim. İçimden bir ses, sonsuza dek o parıltılarda boğulmayı diledi. İnsanları kendine nasıl hayran bıraktığından öyle haberin yoktu ki...

“Evet, evet geldi.” Yaşlı adam tek bir plağı denemeyip özenle kitaplığın üst rafında saklamıştı, ondan başkası olamayacağından emindim. Sen güzel gülümsemelerle beklerken önce kahve ikram ettim sana, şekerli ve sütlü içerdin kahveyi. Oysa ben, en acı tonunda severdim ve birkaç dakika şakalaştık bunun hakkında. Kahkahaların duvarları şenlendirdi, ben çok gülmezdim; Thomas her seferinde dükkâna bıraktığım negatif etkiden şikâyet ederdi. Ve sen, tek gülüşünle düzelttin her şeyi. Plağı ufak bir tabure yardımıyla indirdim sen kahveni yudumlarırken.

“İçim ısındı.” dedin, “Teşekkür ederim.” Gülümsemekle yetindim. Plağın kapağına baktım, basit bir ismi vardı: Hey Jude. Hazır olup olmadığını sorduktan sonra plağı yerleştirdim, ismini görmemen için özen göstermiştim ve yaşlı adamın en azından bir kez şarkıyı kontrol ettiğini umuyordum, güzel bir şarkı olmak zorundaydı.

Birkaç dakikanın ardından McCartney'nin sesiyle ikimiz de tebessüm ettik. Ben seni izliyordum şarkı çalarken, sense müziği sindirmekle meşguldün. Sonradan müziğin sende ne kadar büyük bir yeri olduğunu öğrenecek ve bir kez daha hayran kalacaktım sana. Fakat o an, sadece seni izledim. Bakışlarımı üzerinde hissettiğinde utanışın, yanaklarının kızarıışı, şarkının sözlerine duygulandığın için dolan gözlerin... Sessizce ağladın iki elinle tuttuğun kahve bardağını sıkarak. Karşımda ağladığın için güçsüz hissediyordun kendini ve bu nedenle de bir o kadar nefret ediyordun kendinden.

Uzakta olduğun bir ay boyunca neler yaşadığını, canının ne kadar yandığını ve o şarkıya ne kadar ihtiyacın olduğunu bilmiyordum. Sakin adımlarla geldim yanına, sarıldım; başını omzuma yasladın ve zihnindeki bütün gözyaşlarını söküp atmak istiyormuşçasına ağladın, bir kuş kadar kırılığandın kollarımın arasında. McCartney ikinci kez "take a sad song, and make it better" dediği zaman anladım, sen benim hüznü dolu şarkımdın; kalbin paramparçaydı ve o kadar kızgındı ki ruhunun artık dayanacak gücü kalmamıştı. Ve ben, o saatten sonra ömrümü bu hüznü şarkıyı daha iyi bir hale getirmeye adayacaktım. Sen şahit olduğum en güzel melodiydin sevgilim, yaşadığım en güzel huzurdun ve yüreğimi yaralayan en güzel sözler dökülürdü dudaklarından. Sana dair olan her şey güzeldi. Zihnimde öyle bir yer ettin ki o şubat akşamı, kaç yıl geçmesine rağmen hâlâ o günü yaşarken buluyorum kendimi.

Huzur içinde uyu Jude'um, kanatları kırık bülbülüm, umarım özgürce uçuyorsundur şimdi. Ben burada, 463. sokağın köşesinde, karlı bir gecede seni özlüyorum.

*Hey Jude, don't make it bad.
Take a sad song and make it better.
Remember to let her into your heart,
Then you can start to make it better.
Hey Jude, don't be afraid.
You were made to go out and get her.
The minute you let her under your skin,
Then you begin to make it better.
And anytime you feel the pain, hey Jude, refrain,
Don't carry the world upon your shoulders.
For well you know that it's a fool who plays it cool
By making his world a little colder.
Hey Jude, don't let me down.
You have found her, now go and get her.
Remember to let her into your heart,
Then you can start to make it better.
So let it out and let it in, hey Jude, begin,
You're waiting for someone to perform with.
And don't you know that it's just you, hey Jude, you'll do,
The movement you need is on your shoulder.*

Kıştan Bahara, Siyahtan Beyaza: Gri Kalmak

Nazlı Vayni

Siyah:

İnsan hiçbir zaman karanlığa düşeceğini bilerek adım atmaz. Bazen siyah, bir düşüş değil uzun süre sürdürülen bir alışkanlıktır. Psikolojide depresif durum, çoğu zaman yoğun bir acıdan çok duygusal düzleşme ile kendini gösterir. Hissetmemenin, üzmekten daha güvenli olduğu bir yerde birey siyahın içinde yaşadığını inkar ederek varlığını sürdürür.

Bu noktada sorulması gereken soru şudur: İnsan gerçekten karanlıkta olduğu için mi çıkmak ister yoksa artık orada kendini kaybettiğini fark ettiği için mi? Varoluşsal boşluk, tam da bu eşikte ortaya çıkar. Anlamın yokluğundan çok anlam üretme kapasitesinin askıya alındığı bir hal söz konusudur. Günler ilerler, işlevler yerine getirilir fakat özne kendini kendi hayatının öznesi olarak deneyimleyemez.

Depresif durum çoğu zaman yanlış anlaşılır; bu hal dramatik bir çöküş değil, sessiz bir çözülme olarak yaşanır. Bilişsel düzeyde kişi hala düşünür, karar verir, konuşur ancak duygusal regülasyon zayıfladıkça iç dünya tek renge indirgenir. Siyah burada yalnızca acıyı değil, renksizliği de temsil eder.

İnsan siyahın içindeyken genellikle beyazı hayal eder. Oysa bu hayal, çoğu zaman bir iyileşme arzusundan çok bulunduğu halin inkarıdır. Psikolojide bu durum, iyileşmenin kendisinden önce gelen fakat onunla karıştırılan bir aşamaya işaret eder: farkındalık. Siyahın içinden çıkmak istemek, henüz çıkmak anlamına gelmez ancak artık orada kalamayacağını kabul etmek demektir.

Belki de asıl soru şudur: İnsan, gerçekten aydınlığa mı ulaşmak ister yoksa sadece karanlığın adını koymaya mı ihtiyaç duyar? Siyahın içinden çıkma arzusu, çoğu zaman bir yön arayışını beraberinde getirir. İnsan karanlığı adlandırdıktan sonra ona bir karşıt üretmeye ihtiyaç duyar. Psikolojik söylem bu noktada devreye girer ve iyileşmeyi belirli göstergelerle tanımlamaya başlar. Duyguların düzenlenmesi, işlevselliğin yeniden kazanılması, gündelik hayata uyum... Karanlıktan sonra beliren bu çerçeve, yalnızca bireysel bir iyilik halini değil aynı zamanda nasıl iyileşmesi gerektiğine dair kolektif bir beklentiye de işaret eder. Siyahın sorgulayıcı belirsizliği yerini daha net, daha düzenli bir dile bırakırken; insan bu kez kendini karanlıktan değil, normdan çıkmaya çalışırken bulur.

Beyaz:

Psikolojide “sağlıklı birey” tanımı çoğu zaman sessiz bir mutabakata dayanır. Duygular düzenlenmiştir, işlevsellik geri kazanılmıştır, kişi gündelik hayatın akışına yeniden uyum sağlar. Beyaz burada bir iyilik hali olarak değil, toplumsal olarak kabul edilebilir bir denge olarak konumlanır. Peki bu denge kimin ölçütlerine göre

belirlenir?

Toplumsal normlar, ruhsal iyileşmeyi çoğu zaman görünür belirtiler üzerinden değerlendirir. Kişinin çalışabilmesi, sosyalleşebilmesi, geleceğe dair konuşabilmesi; beyazın göstergeleri olarak sunulur. Oysa psikolojik literatürde işlevselliğin geri kazanılması, her zaman içsel bütünlüğün yeniden kurulması anlamına gelmez. Travma bastırıldığında ortadan kalkmaz, yalnızca daha az rahatsız edici bir biçimde sessizleşir.

Bu noktada beyaz, bir hedef olmaktan çok bir idealleştirme haline gelir. Pozitiflik dayatması, bireyin hala devam eden içsel parçalanmasını görünmez kılar. “Artık geçti” ifadesi, iyileşmenin tamamlandığını değil konuşulmasının istenmediğini ima eder. Böylece beyaz, psikolojik bir iyilikten çok toplumsal rahatlama alanına dönüşür.

Beyazın dili nettir, temizdir, düzenlidir. Karmaşaya yer bırakmaz. Bu nedenle bireyden beklenen de aynıdır: Dağınık duyguların toparlanması, acının belirli bir süre içinde sonlandırılması, geçmişin bugüne sızmaması. Ancak psikolojik süreçler zamana değil, anlama ihtiyaç duyar. Travmanın hızla kapatılması, onun çözülmesini değil yalnızca ertelenmesini sağlar.

Burada şu soru kaçınılmaz hale gelir: Beyaz gerçekten bir iyileşme mi sunar, yoksa yalnızca norma uyumun rengi midir? Sağlıklı birey tanımını, bireyin ne hissettiğinden çok nasıl görüldüğüyle ilgilendiğinde; beyaz bir maske işlevi görmeye başlar. Bu maske, siyahın varlığını inkar etmez; onu görünmez kılar. Böylece birey, karanlıktan çıkmış sayılır ama onunla hesaplaşmış olmaz. Belki de beyazın en sorunlu yanı budur: Netlik sunar fakat derinlik vermez. Düzen vaat eder fakat anlam üretmez. Ve tam bu noktada, siyah ile beyaz arasında kalan o alan kendini gösterir.

Gri:

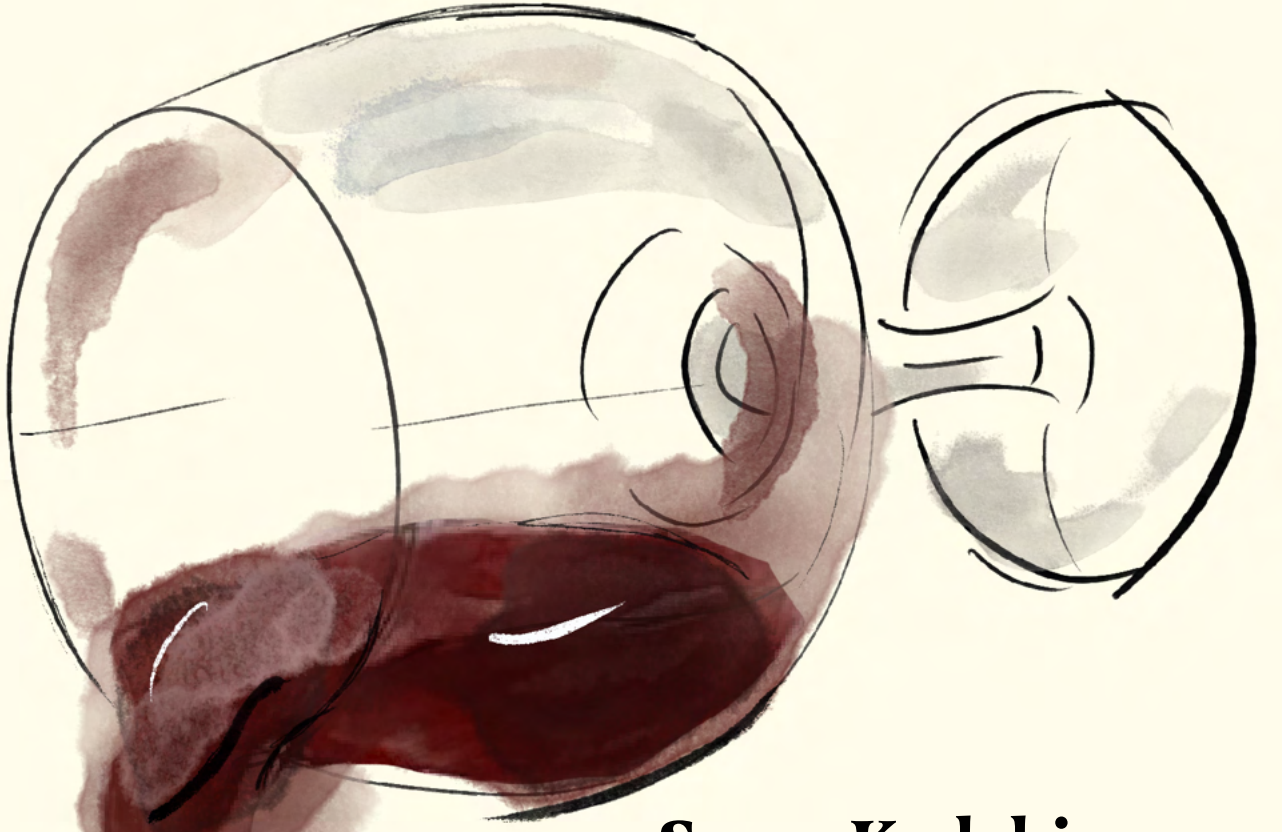
Vazgeçmek değildir,
Ama ilerlemek de sayılmaz.
Adımlar atılır,
Fakat yön iddiası yoktur.
Ne “*iyiyim*” denir,
Ne de “*geçecek*”.
Belki de bu yüzden;
Kış ile bahar arasında kalan,
En insani renktir.
Ne kurtuluş vaadi taşır,
Ne de düşüş tehdidi.

Ege'ye Doğru

Seda Erdem

Ege'ye doğru yola çıkalım.
Güneş son demlerinde,
Nasıl da güzel batar.
Arka fonda Müzeyyen,
"Fikrimin İnce Gülü",
Nasıl da güzel söyler.
Yol kenarlarında,
Gelincikler, ayçiçekleri,
Yüzün onlara benzer.
Masum, düş gibi...
Buluştu yağmurla güneş,
Gökkuşığı selamlıyor yolumuzu.
Sanki bizim için çıkmış gibi.
Güneş, Müzeyyen,
Gelincikler, ayçiçekleri, gökkuşığı...
Onlar da bizimle geliyor gibi.

Şarap Kadehi

Efe Küçüker

Dolu bir şarap kadehiymişsin
Taşdırmaktan, dökmekten korkuyorum
Benim için biraz tehlikeliymişsin
Seni içip sarhoş olmaktan korkuyorum

Dolu bir şarap kadehiymişsin
Ellerim titrer, düşürmekten korkuyorum
Şu beylik laflarımın bedeliymişsin
Seni çok severek ödemekten korkuyorum.

Dolu bir şarap kadehiymişsin
Aşk şarabın' içen iflah olur mu
Can-u mest ahiri ömrümün seninle
Ben ki en çok sensizlikten korkuyorum

Dolu bir şarap kadehiymişsin
Sevda yolundan bilmeden geçiyorum
Gönlüm kor, sen bir alevmişsin
Uğruna seve seve yanmaktan korkuyorum.

Bergüzar **Efe Küçüker**

Ey gönlümün gonca gülü, ahirim
Bergüzarım, neylesin bu can sensiz
Sevdadır zatımın yegane tasası, kaderim
Cananım, bil ki olmaz zinhar gül dikensiz

Ey günüm, gündüzüm; baharım, güzüm
Bergüzarım, sensin bu yaranın müsebbibi
Sen ki iki gözüm, istikbalim, evvelim
Hederim, derbederim yoluna, Yaşım gözlerindeki

Ey benim sol yanımda atanım, sevdiğim
Bergüzarım, ne ola vurgunun ahvali
Cümle cihanda eşsizim, nefesim
Kederim gamım da bu gülün dikenini

Ey toprağım, can suyum, filizim
Bergüzarım, ölmek yolunda çare midir
Önü sonu bir muhal meyildir derdim
Yadigârım, günüm gülüşüne kul köle midir

Ya Bensem

Efe Küçükler

Sen değilsen bu sevdanın faili
Ya geldiğin gibi gidersen
Bensem ya da bunca kederin sebebi
Ya sen de benim gibi seversen

Ya sen değilsen bana zehreden geceleri
Haberin yok, uykular bana haramdır
Ya da ben değilsem bu yaranın sahibi
Haddizatında ruhun ruhuma cüdadır

Kimdir öyleyse bu sevdanın temeli
Ya ebedi peşimden gelirsen
Bilmem artık, sevgin sahici mi
Ya ellerin elini tahayyül edersen

Ya düşürürsem azaba seni
Gönül virane, ben deli divane...
Ya görürsem saadet içinde seni
Gözlerimden yaşlar ansızın süzülürse

Gün gelir de adını unutursam
Ya başkası meftun olursa gözlerine
Velev ki ben ellere yar olursam
Ya da alışırsam yalnızlığa ölesiye

Zahirin kavi görünür de aldanırsın
Senin gönlün kırılmaz mı sanırsın
Zinhar temsilde hata olmasın
Bir kuş kadar rakiktir, yıpranırsın

UMUT

Alperen Tekiner

Gelecek için umut en candan yol,
Umut ettikçe yolda nur-i diyar bol,
Bazen atiye giderken yol sonu karakol,
Sonunda sardı çehremi kara yüz kara
kol.

Umut yolunda kader belki kafestir,
Kafesteki umut yârdan duyulan sestir,
Çıkmaz sokakta dahi umut insana nefes-
tir,
Tufan bile gelse atamız Nuh oğlu Yafestir.

Umut o ki kavuşmak ailemize,
Gülerek bakakalmak geçmişimize,
Umut o ki sarılmak yârimize,
Bir kırmızı gül vermek sevdiğimize.

Ömür

Alperen Tekiner

Huzura demirlemeliydik meleşim,
Yaşamalıydık sevda ile bir ömür,
Boşuna mı gitti bu kadar emeğim,
Gençliğim yandı bitti sanki kor kömür.

Kaderimiz! Çekeceğiz sıkıntıyı,
Bilirim yârim şimdi için kan ağlar,
İlk kez gördüm bu deniz ve akıntıyı,
Dört yanımızı çevirdi demir ağlar.

Demir ağlar engel mi hayal kurmaya,
Hayal kurdukça yaşlar gözden sökülür.
Göz yaşım başlar seni bana sormaya,
İşte o an kalbimden güller dökülür.

Mavi Yol

Alperen Tekiner

Kudurmuş bu suda dediler bismillah funda,
Kıvrılmalı insan bazen alesta tramola.
Bay Yargıç! De artık tüm halatlar mola,
Yorulдум camadan misali atmaktan volta.

Hayatım her zaman dürüstlükte böyle viya,
Sancak selamet! Onurla şerefle heyamola,
Kudurmuş su söyledi iskele alabanda!
Adalet alarga, bense mavi yolda pruva neta...

Fırtınanın şiddeti ne olursa olsun,
Martı sevdiği denizden vazgeçmez.
Bütün tayfa kulağına küpe etsin,
Sakin deniz becerikli kaptan yetiştirmez!

Dipnot, terimler:

Bismillah funda: Geminin demirleme komutudur.

Alesta: "Hazır ol" komutudur.

Tramola: Yelken seyrinde rüzgâra karşı seyrederken zikzaklar çizerek ilerleme yöntemidir.

Mola: Halatların bağlı olduğu babadan serbest bırakılması komutudur.

Baba: İskelede ve gemide bulunan halatların bağlandığı parçalardır.

Camadan: Şekli 8'e benzer bir denizci düğümü.

Volta: Halatı iki babaya 8 çizecek şekilde dolama işlemi.

Böyle viya: "Geminin anlık rotasını takip et" komutudur.

Sancak selamet: Sancak (sağ) tarafın her zaman daha selametli olduğunu düşündüren batıl inançtır.

Heyamola: Daha azimli çalışmak için bir motivasyon narası.

İskele alabanda: Dümenin iskele (sol) tarafa maksimum çevrilmesi komutudur.

Alarga: Geminin limandan uzakta öyle beklemesidir.

Pruva neta: Geminin rotasının seyir açısından elverişli ve sorunsuz olduğunu anlatır.

Rastlantı

Bahar Kaya

Bir tesadüf ile değişirmiş insanın hayatı
Bilmezdim bu kadar değerli olduğunu denk gelişlerin
Oysa şimdi gözlerinin içine bakıyorum kaderin
Muhtacım tesadüflerin bu kadar güzel olmasına
Aklımda dönüp dolaşan şarkıyı mırıldanmaya başlamana
Onlarca bakış arasında seninkilerle göz gözeye gelmeye
Aynı anda aynı söze gülmeye
Ellerimi uzattığımda senin avucuna düşmeye
Kaybolduğumda yolumun seninle kesişmesine
Muhtacım böyle denk gelişlere

Emerald Fennell'in Wuthering Heights'ı

Hatice Darı

Bu yıl gotik edebiyat uyarlaması filmlere doyduğumuz bir yıl oldu. Guillermo del Toro'nun *Frankenstein*'i, Maggie Gyllenhaal'ın Mary Shelley'nin aynı kitabından esinlenilerek çektiği ve *Frankenstein*'in canavarının gelinini konu edindiği *The Bride* filmi ve vizyona girdiği ilk andan itibaren kimsenin ağzından düşmemiş olan Emerald Fennell'in yönetmenliğini yapmış olduğu *Wuthering Heights*.

Wuthering Heights, 19. yüzyılda Emily Bronte tarafından yazılmış; dönemin sosyal sorunlarına değinen, aynı zamanda insan doğasının o dönemde pek konuşulmayan çirkin yönlerini gösteren gotik bir romandır. Sinemanın icadından beri 35'ten fazla kez adapte edilmiş bu romanın en farklı ele alınmış ve en eleştirilmiş adaptasyonu Fennell'in yönetmenliğini yapmış olduğudur desek abartmış olmayız. Konunun yer yer saptırılması, kitapla alakası olmayan karakter betimlemelerine yer verilmesi ve daha birçok etken filmi ağır eleştirilere maruz bıraktı. Haksız da sayılmazlar.

Fennell, filmi çekmesindeki ilhamının modern dünyada yaşayan bir genç kız olarak kitabın onda neler uyandırdığını yansıtmak olduğunu söyledi. Bu genç kızın kitapta değinilen 19. yüzyıl toplumundaki sosyal sorunları anlaması beklenilemeyebilir, ancak Heathcliff'in ten rengini farklı hayal edip filmde beyaz bir Heathcliff'e yer vermek hayal gücünden değil de Fennell'in içsel dışlayıcılığın kaynaklandığını söylemek yanlış olmaz. Ya da Catherine'i sarışın ve orta yaşlı bir karakter olarak yansıtmak da bir genç kızın hayalinin ürünü olmasa gerek. Kostümler ve

dekorlardan ziyade, zira bunlar yaratıcılık şemsiyesinin altına sığınabilecek unsurlar, karakterleri ve onların yansıtılışını çarpıtmak hem Bronte'nin eserine hem de beyaz olmayan herkese yapılmış bir saygısızlık olarak kabul edilebilir ve bu nedenlerden ötürü Fennell ve filmi eleştiri yağmuruna tutulmayı hak edebilirler.

Uğultulu Tepeler kitabında Heathcliff karakterinin ten renginin “koyu” olarak betimlenmesindeki neden Bronte'nin bütün ırkları kapsamak istemesinden kaynaklı değil, dönemin İngiltere'sinde bu ten rengindeki birinin yaşadığı zorlukları ve bu zorluklara rağmen orta

sınıfın ortaya çıkıp ticaretle birlikte insanların sınıfsal olarak yükselbilmesinden ötürü Heathcliff kadar yabani ve kaba birinin bile sınıf atlayabileceğini göstermekti. Fennell tüm bunları görmezden gelip Hollywood'un gözdesi Jacob Elordi'yi Heathcliff yapınca kitabın vermek istediği mesajın neredeyse hepsini de silip atmış oldu. Bize de geriye seks sahnelerinden ibaret olan Heathcliff ve Catherine'in “aşk” hikayesi kalmış oldu.

Filmin birçok fanı olsa da aldığı eleştirileri sonuna kadar hak ettiğini belirtmemiz gerekiyor. Umarız Fennell klasik eserleri adapte etme hevesinden vazgeçer, zira Emily Bronte yaşıyor olsaydı onu dava bile etmek isteyebilirdi.

Eğer benim gibi çok büyük bir *Uğultulu Tepeler* fanıysanız ve Fennell

yüzünden adaptasyonlara güveninizi kaybettiyerseniz Peter Kosminsky tarafından 1992'de çekilmiş olan *Wuthering Heights* adaptasyonunu izlemenizi şiddetle tavsiye ediyorum. Şimdiden iyi seyirler diliyorum, bir sonraki sayımızda görüşmek üzere.

Beraber

İpek Kalabak

moda and the City

Hatice Darı

Sex and the City, bir döneme damgasını vurmuş ve etkilerini bugün bile hissettiğimiz ikonik dizi... Carrie Bradshaw, Samantha Jones, Charlotte York ve Miranda Hobbes ilginç aşk hayatlarıyla ilgimizi çekse de hepsinin bizleri en çok etkileme sebebi kesinlikle tarihe meydan okuyan moda anlayışlarıydı. Bahar sayımızda bu dörtlünün gardıroplarına bir göz atmasak olmazdı. Bu dört başarılı kadının arasından hepimizin birer favorisi vardır. Bu yazımızda bu kadınların farklı kişilikleri ve bu kişiliklerden etkilenerek seçtikleri parçaları inceleyeceğiz.

Carrie Bradshaw

Pek çoğumuzun kınayan gözlerle izlediği Carrie, yaptığı yanlış kararlardan ziyade dizideki en yaratıcı parçalara sahip olmasıyla tanınmalı bizce. Bir nesil Jimmy Choo markasını ondan öğrendi desek abartmış olmayız. Diziyi izlemişseniz (ve eğer izlemediyseniz Sangria ekibi olarak sizi elinizdeki bütün işleri bırakıp izlemeye davet ediyoruz) Carrie'nin ayakkabı sevdasına da hakimsiniz demektir. Bu ayakkabıları tamamladığı mini bluzları ve midi etekleri de bir o kadar imza parçalardır onun için. Kendinizi Carrie kadar özgür ruhlu hissetmek istediğiniz günlerde bu tarz parçalar giyebilirsiniz.

Samantha Jones

Dizinin en cesur karakteri olan Samantha moda konusunda da bir o kadar cesur. Kendisinin deyimiyle kendisi “sert, talepkar, inatçı, bağımsız ve her zaman haklı” biri ve bu özelliklerini kıyafteleriyle de göstermekten çekinmeyen bir kadın. Çarpıcı renkler ve dekolteli seçimleriyle dizinin en seksi karakteri olmaya aday olan Samantha Jones’un stiline hep beraber bir göz atalım.

Charlotte York

Park Avenue’nun prensesi Charlotte ise dizideki en romantik ve saf karakterlerden. Hayatı sürekli romantize ettiği bizlere her daim ilham olsa da klasik ve elegant stili çoğu izleyicinin favorilerinden. Charlotte gibi zamansız parçalara düşkünseniz bu parçalar tam size göre!

Miranda Hobbes

Harvard mezunu ve başarılı bir avukat olan Miranda ise mantığın sesi rolünde. Tercih ettiği parçalar da onun ciddiyetini ve başarısını gösterir nitelikte. Bir iş görüşmesine giderken başarılı sonuçlar almak için Miranda'nın gardırobuna başvurabilirsiniz.

Baharın gelişiyle *Sex and the City* dizisinden ilham alma vaktimiz gelmişti. Umarım siz de kendinizden birer parça bulmuşsunuzdur bu dört güzel kadından. Bir sonraki sayımızda görüşmek üzere.

Etli Jöle / Aspic Nedir?

Bahar Kaya

Sangria Dergi'nin İlkbahar 2026 mutfak bölümünde öncekilerden farklı bir yazı ile karşınızdayım. Bu sayıda lezzetli tarifler veya mutfak tüyolarından ziyade oldukça ilginç ve çoğumuzun aşına olmadığı bir yemekten bahsedeceğim: *aspic*.

Aspic, aspik ya da etli jöle en azından benim 1950'lerde Amerika ve Avrupa'daki jöle çılgınlığından aşına olduğum bir yemektir. Fakat benim sandığımdan çok daha eski bir tarihi ve köklü bir kültürü olduğundan habersizdim. Peki, ne oldu da bu pek de iştah açıcı gözükmeyen yemek ilgimi bir anda bu kadar çekti?

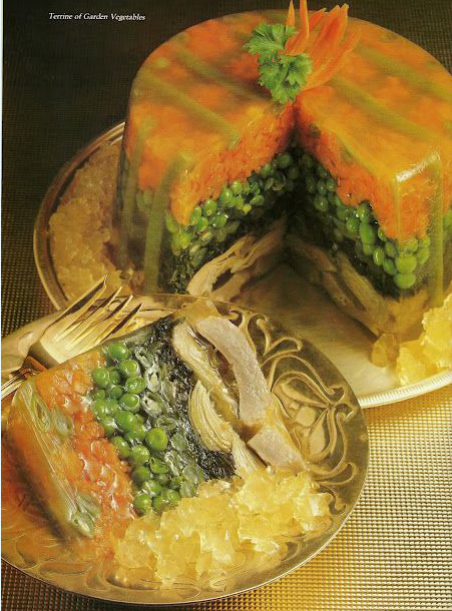
Bildiğiniz üzere birkaç ay önce Emily Bronte'nin *Uğultulu Tepeler* romanının yeni bir film adaptasyonu vizyona girdi. Film hakkındaki düşüncelerimi bir yana bırakıyorum çünkü konu hakkında benden ve tanıdığım birçok kişiden çok daha yetkin olan Hatice Darı, filmi detaylı bir şekilde yine bu sayıda ele aldı. Bu yüzden film hakkında fikir sahibi olmak için, eğer hala okumadıysanız, kendisinin yazısını okumanızı tavsiye ederim. Konumuza dönecek olursak, filmde Catherine Earnshaw rolündeki Margot Robbie'nin parmağını bir blok jöle içerisindeki balığa doğru sapladığı sahne, pek de aşına olmadığım aspic yemeğini bana hatırlattı.

Tarihçe

Jelatin genellikle hayvan kemiklerinden bulunan kolajenin işlenmesi ile elde edilen bir protein özütüdür. Çeşitli bitkilerden yararlanarak jelatine yapı bakımından benzeyen alternatifler üretmek mümkün olsa bile aspic geleneksel olarak bitkisel alternatifler ile değil, jelatinden yapılır. Günümüzde ağırlıklı olarak tatlılar ile özdeşleştirdiğimiz jöle, genellikle bitkisel yöntemler ile elde ediliyor. Fakat tatlıdan ziyade tuzlu yiyeceklerde jöle kullanımını bundan çok daha eskiye dayanıyor.

14. yüzyılda insanlar hayvan kemiklerinden jelatin elde edebildiklerinin farkındaydılar, Türk mutfağında da sıklıkla kullanılan ilik suyunun soğuduğu zaman katılaştığını bildiğimiz gibi. Fakat bu jöleyi bizim mutfağımızdaki gibi eritip yemeklere katmaktansa, yemekleri bu jölenin içine katmayı tercih etmelerinin bir sebebi var. Ortaçağ'ın mutfak şartlarında jelatin hazırlamak oldukça kolay olsa da yiyecekleri uzun süre taze tutabilmek öyle değildi. Jelatinin içindeki yemek, jelatin soğuduğu ve donduğu zaman, hava ile temasın en aza inmesini ve yiyeceklerin daha uzun süre taze kalmasını sağlıyordu.

Yani aslında *aspic* ya da etli jöle lüks bir seçenek değil, bir hayatta kalma çabasıydı. Ortaçağ'da sıradan halk her gün et yiyemediği gibi, et yemek onlar için bir sevinç kaynağı da olmuyordu. Çünkü et yemeniz demek bir hayvanınızın ölmüş olması ve yumurta - süt gibi kaynaklarınızın da azalacak olması demekti. Fakat jelatin yine de üst sınıfın sofralarında da yer alıyordu, neticede ne kadar kaynağa sahip olsanız da yiyeceklerin taze kalması herkes için bir endişeydi.

Avrupa'nın çeşitli bölgelerinde Viktorya dönemine kadar sofralarda yerini tutmayı başaran aspic yemeğinin kitapta bahsi geçmese de *Uğultulu Tepeler*'in film adaptasyonunda görülmesi de tarihsel bakımdan

doğru. Fakat 19. yüzyılın sonlarına doğru jelatin devrim niteliğinde bir değişim geçirdi: toz jelatin. "Jell-O" markası ile piyasaya giriş yapan toz jelatin, jelatin kullanımını neredeyse tamamen değiştirdi.

Aspic vs Jöle

Toz jelatin ya da kısaca jöle, jelatin elde etmek için saatlerce kemik kaynatma işlemini bir anda ortadan kaldırması ile sansasyonel bir etki yarattı. Hem vakit hem nakit tasarrufu sağlayan toz jelatinin artıları sadece bunlarla da sınırlı değildi. Aynı zamanda geleneksel yöntemin aksine

elde edilen jelatin tuzlu yemeklerde kullanılmak zorunda değildi çünkü o alışılmış hayvansal kokudan bir eser kalmamıştı. Böylece jelatin kullanımını üç sebepten ötürü yaygınlaşmış oldu: zaman tasarrufu, bütçe dostluğu ve geniş kullanım alanı.

Flavor captured from fresh, ripe strawberries ... taste it in
STRAWBERRY JELL-O

IN the dead of winter, strawberries seem rather remote. Yet the flavor of strawberries—flavor captured from the actual juice of the sun-ripened fruit—is no farther away than the nearest package of Strawberry Jell-O! Isn't this an easy way to turn back the seasons? Just take the few moments necessary to prepare Strawberry Jell-O, and you have one of summer's rarest delights ready for your enjoyment. Beauty, too—clear, lovely color, and a delicacy which is always tempting! And this is important: Jell-O is remarkably—*remarkably*—easy to digest. No one need shy at dessert, even after a heavy meal—if the dessert is Jell-O. Your grocer has Jell-O in five flavors—lemon, orange, cherry, raspberry, and strawberry—every one from pure fruit—every one kept fresh and pure by the cleverly sealed package. Be sure to get the *real* Jell-O, with the name in red on the package. Accept no imitations. Here's inspiration for the planning of many a meal—
A new kind of recipe booklet—"Through the menu with Jell-O"
Yours for the asking.

It suggests the endless ways in which Jell-O can serve you—beautifully! Send for it.
It also contains an order blank which enables you to get a set of aluminum Jell-O molds, in artistic shapes—at cost!

© 1925, F. C. Co. Inc.
J-10 10-1-1925
The Jell-O Company, Inc.,
La Rue, New York.
Please send me free, these recipe booklets—"Through the Menu with Jell-O."
Name.....
Street.....
City..... State.....
In Canada, address The Jell-O Company of Canada, Ltd., 812 Metropolitan Bldg., Toronto 2, Ontario

10c
A PACKAGE

Jelatin renkli ve göz alıcı formlara girerek şekil değiştirdi ama sofralarda yerini korumaya devam etti. Zaman geçtikçe, oldukça eskiye dayanan jelatin kullanımını ilginç bir şekilde hayatta kalma çabasıydansa lüks bir gösteriş malzemesi haline geldi. Bunun sebebi ise toz jelatinin zayıf noktalarına dayanıyor. Aspic yapımı sırasında saatlerce kaynatılan kemiklerle elde edilen jelatin yağlı ve oldukça yoğun bir kıvama sahipti. Böylece oda sıcaklığında (15-20°C) dahi kolay kolay çözünmüyordu. Fakat toz jelatinin erimemesi için çok daha düşük sıcaklıklar gerekiyordu. Bu da toz jelatinin piyasaya sürüldüğü dönemde kolay kolay her evde rastlayamayacağınız buzdolaplarını gerektiriyordu. Bu sebeple bir sofrada renkli ve gösterişli jöleler görmek bir varlık belirtisiydi.

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra özellikle Amerika'da orta sınıf ailelerinin sofralarında, savaş döneminin yokluğunun da azalmasıyla, jöle kaldığı yerden sofraları süslemeye devam etti. Toz jelatin hem pratikti hem de hayal edemeyeceğiniz kadar çeşitlilik sunuyordu. Hem artık buzdolabı da gittikçe yaygınlaşmaya başladığı için jölenin erimesi gibi bir endişe de ortadan kalkmıştı.

Line Cheese Salad
Sweet Summer Eating!

1 package Line Jell-O
1 cup hot water
1/2 cup cold water
2 tablespoons vinegar
1 teaspoon grated onion
1 cup cottage cheese
1 tablespoon mayonnaise

Dissolve Jell-O in hot water. Add cold water, vinegar, and onion. Pour 1/2 cup mixture into 1½ quart mold. Chill until firm.

Chill remaining Jell-O until slightly thickened. Fold in cottage cheese and mayonnaise. Turn onto firm Jell-O. Chill mixture into 1½ quart mold. Makes a delicious lunch for 6—with no cooking!

Now's the time for JELL-O SALADS!

Garden Salad
So Cool'n Crisp!

1 package Lemon Jell-O
1 cup hot water
1 cup cold water
1/2 cup shredded cabbage
1 tablespoon minced chives
2 tablespoons vinegar
1/2 teaspoon salt
Dash of cayenne
1 hard-cooked egg, sliced
2 tablespoons sliced radishes

Dissolve Jell-O in hot water. Add cold cabbage, chives, vinegar, salt, and cayenne; let stand about 1/2 hour.

Place 1 tablespoon Jell-O in each individual mold or pour 1/4 cup into large mold. Add egg slices; chill until firm. Fold cabbage mixture and radishes into remaining Jell-O. Turn onto firm Jell-O. Chill until firm. Unmold. Serves 4 or 5.

Strawberry-Pineapple Ring... Mmmm!

1 package Strawberry Jell-O
1 cup hot water
1 cup pineapple juice
1/2 cup pineapple syrup and water
2 tablespoons lemon juice
1/2 cup sliced fresh strawberries
1/4 cup drained canned cut pineapple

Dissolve Jell-O in hot water. Add pineapple syrup and water and lemon juice. Chill until slightly thickened. Fold in fruit. Turn into 1½ quart ring mold. Chill until firm. Unmold. Makes a delicious night lunch for 6—with no cooking!

JELL-O IS A REGISTERED TRADE-MARK OF GENERAL FOODS CORPORATION
Copyright 1925, G. F. C.
*For large molds, double all ingredients in these recipes.

Günümüz

Günümüzde jelatinin kullanımı neredeyse tamamen tatlılar ile sınırlı gibi gözükse de, aspic ve benzeri yemekler hala daha dünyanın bir çok yerinde tüketiliyor. Doğu Avrupa ülkeleri, Fransa ve Japonya mutfaklarında çeşitli yemekler hala daha geleneksel yöntemlerle yapılmakta. Bu örneklerin yanı sıra, günümüzde neredeyse her yerde, modern tekniklerle jelatinin mutfakta sıra dışı kullanımlarını görmek mümkün.

Umuyorum ki siz değerli okurlarımız bu yazıyı okurken, en az benim yazarken eğlendiğim kadar eğlenmişsinizdir. Bir sonraki sayılarda yine ilgi çekici bulduğum konuları ele almayı hedefliyorum. Sonraki sayıda görüşene kadar sizlere de jelatinli bir tarif denemenizi öneriyorum, şimdiden elinize sağlık ve afiyet olsun!

Kaynakça:

“Aspic.” Encyclopaedia Britannica, Encyclopaedia Britannica, www.britannica.com/topic/aspic.

“Aspic.” 10Best USA Today, 10best.usatoday.com/food-drink/what-is-aspic-meat-jelly/.

Joyce, Katy Spratte. “Aspic: There’s Just Something About That Jiggle.” HowStuffWorks, 25 Mar. 2021, recipes.howstuffworks.com/aspic.htm.

“Ridiculous History: What’s for Dinner? Meat Jell-O.” HowStuffWorks, history.howstuffworks.com/historical-events/ridiculous-history-whats-dinner-meat-jello.htm.

Hayward, Tim. “Aspic Aspirations.” The Guardian, 30 Apr. 2010, www.theguardian.com/lifeandstyle/wordofmouth/2010/apr/30/aspic.

“Technique Thursdays: Aspic.” Michelin Guide, guide.michelin.com/en/article/dining-in/aspic-food-technique-how-to.

“When Moulded Meals Were Haute Cuisine.” MessyNessyChic, 24 Dec. 2021, www.messynessychic.com/2021/12/24/when-moulded-meals-were-haute-cuisine/.

“Cooking Video: Orange Carrot Gelatin Mold.” The Nibble, 16 July 2012, blog.thenibble.com/2012/07/16/cooking-video-orange-carrot-gelatin-mold/.

“The Icky Era of Aspic.” Sociological Images, 15 Feb. 2009, thesocietypages.org/socimages/2009/02/15/the-icky-era-of-aspic/.

Tavsiyeler

Sangria dergisinin amaçlarından biri de, sanatın her alanından sanatçılar ve eserler hakkında bilgi yaymak. Derginin bu sayfasını da siz değerli okuyucularımız için birkaç öneri niteliğinde değerlendirebilirsiniz. Bütün bu değerli sanatçıları sizin de bizler kadar seveceğinizi ve takdir edeceğinizi umuyoruz.

Kist, Ankara merkezli bir müzik grubu, rock müzikte yeni bir ses arıyor sanız incelemenizi ve canlı performanslarını da kaçırmamak adına takipte kalmanızı şiddetle tavsiye ediyoruz.

<https://www.instagram.com/kist.music?igsh=MXd6M3BoejJ1N25oZg==>

<https://open.spotify.com/artist/5bgbFOkPCLOAelQdiQiPcR?si=v d8OeRsRS4SYvM8EhoV7cg&nd=1&dlsi=81e4f2b99c15420e>

<https://music.apple.com/tr/artist/kist/767219742>

https://music.youtube.com/playlist?list=OLAK5uy_kDLyRq0JmD9yLbJHfKnTfiAdQyR1RSab4

Yaren İleri, genç bir tasarımcı olmanın yanında sıradışı eserlerini de paylaşıyor, göz atarsanız beğeneceğinize eminiz.

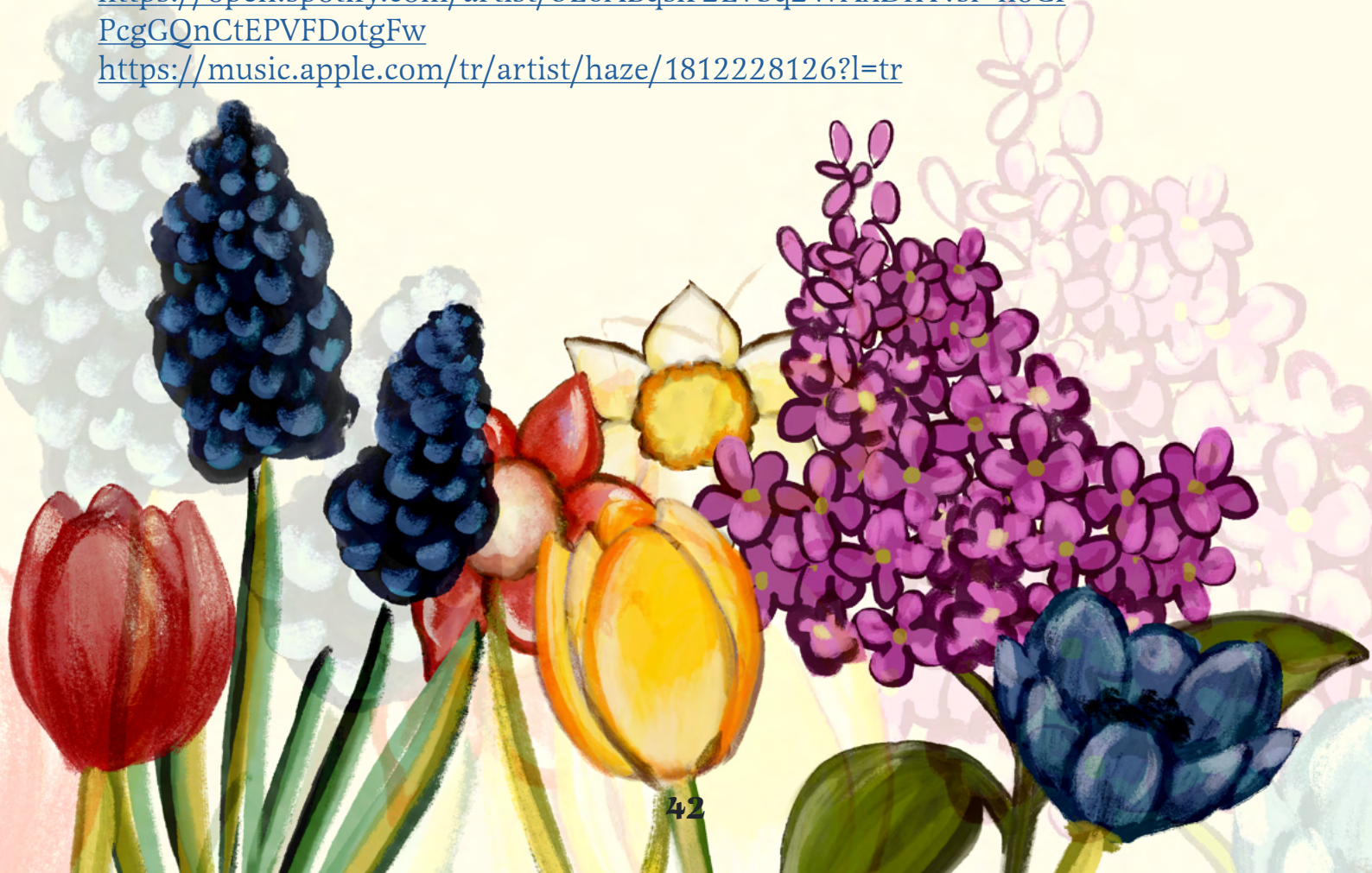
<https://www.instagram.com/yareniileri?igsh=NXBveXFsbHBweTJm>

İstanbul çıkışlı HAZE! bir modern rock grubu. Hem şarkılarına bu linklerden ulaşabilir hem de sosyal medyalarından canlı performanslarını takip edebilirsiniz!

<https://www.instagram.com/hazecanli?igsh=MXcxdnU2aWhwejZidg==>

<https://open.spotify.com/artist/3L0XBqslF2LVbq2WXxDfIT?si=hoCfPcgGQnCtEPVFDotgFw>

<https://music.apple.com/tr/artist/haze/1812228126?l=tr>

Teşekkürler

Sayımızın son sayfasına ulaştınız fakat bu sayfaların bir araya getirilmesinde özellikle teşekkür etmek istediğimiz birkaç isim daha var. Öncelikle kapak tasarımı ve sayfa içi illüstrasyonları için **Yaren İleri**'ye, logo tasarımı için **Deniz Yıldız**'a, dergi mizanpajı için **Ekin Taşbilek**'e, editörlüğü için **Hatice Dari**'ya ve koordinasyon için **Bahar Kaya**'ya sonsuz teşekkürlerimizi iletiyoruz. Bizlere iletilen sayfaların bir an lam kazanıp, dergi niteliğine getirilmesindeki emekleriniz için minnettarız. Ayrıca bu sayfaları boş bırakmadığınız, dergimize renk kattığınız için sevgili yazarlarımıza da tekrardan teşekkür ediyoruz. Son olarak siz değerli okuyuculara, dergimizi okuyup buraya kadar geldiğiniz için teşekkürler. Bir sonraki sayıda görüşmek dileğiyle.

Sangria Dergi

